

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΕΓΚΑΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Λοιπόν, θα μου πείτε το ονοματεπώνυμό σας;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ονομάζομαι Γιάννης Ρέγκας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και ήσασταν φοιτητής στους Τοπογράφους Μηχανικούς.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι, ήμουν φοιτητής. Τα μισά φοιτητικά χρόνια τα έζησα προ δικτατορικά και τα άλλα μισά μέσα στη Χούντα. Έτσι, τα φοιτητικά μου χρόνια, ενώ ξεκίνησαν αισιόδοξα και με φιλοδοξίες συμμετοχής στο φοιτητικό κίνημα, έζησα και το μαράζι και τα σκοτεινά χρόνια της δικτατορίας. Ειδικά μάλιστα των πρώτων χρόνων όπου η καταπίεση καθημερινή, συστηματική, οι συλλήψεις και τα βασανιστήρια σε μαζική κλίμακα. Εκατοντάδες πολίτες και φοιτητές πέρασαν, με ότι αυτό συνεπάγεται, από τα μουντρούμια και την τaráτσα της Μπουμπουλίνας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θα πάμε σε αυτό. Πείτε μας λίγο για το πού γεννηθήκατε, τι είδους άνθρωποι ήταν οι γονείς σας, τι δουλειά κάνανε και ποιες ήταν οι πολιτικές τους πεποιθήσεις.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Εγώ γεννήθηκα στην Αθήνα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σε ποια γειτονιά;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Γεννήθηκα στον Κολωνό. Είμαι Κολωνιώτης.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Λαϊκή γειτονιά.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Λαϊκή, εργατική και μεσοαστική γειτονιά. Από τις πολύ παλιές συνοικίες της Αθήνας, πολύ κοντά στο κέντρο. Σε δεκαπέντε λεπτά με τα πόδια ήμασταν στην Ομόνοια. Γεννήθηκα από μία οικογένεια που ο πατέρας ήταν παλιό στέλεχος του Κουμμουνιστικού Κινήματος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στα μεσοπολεμικά χρόνια;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Στα μεσοπολεμικά χρόνια, από φοιτητής οργανώθηκε στην ΟΚΝΕ, στέλεχος του ΚΚΕ στον μεσοπόλεμο, στα χρόνια της Κατοχής, της Εθνικής Αντίστασης και τα μεταπολεμικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι δουλειά έκανε;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ο πατέρας ήταν δικηγόρος. Τον γνώρισα όμως 9 χρονών γιατί τότε επέστρεψε από τις φυλακές.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πού ήταν;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Πέρασε από όλες τις φυλακές και τις εξορίες. Καταδικασμένος αρχικά σε θάνατο. Όμως είχε την τύχη, μαζί με σημαντικούς άλλους καταδικασμένους σε θάνατο, επιστήμονες κυρίως, στελέχη του ΚΚΕ, όταν, ύστερα και από διεθνή σάλο για τις επικείμενες εκτελέσεις, ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, ως Υπουργός Εθνικής Αμύνης τότε νομίζω, μετέτρεψε τις θανατικές καταδίκες σε ισόβια δεσμά. Στα Αναθεωρητικά Δικαστήρια της κυβέρνησης Πλαστήρα αθωώθηκε και έτσι, τον Μάιο του 1952, γνώρισα τον πατέρα μου. Είμαι ένα από τα παιδιά του εμφυλίου που μεγάλωσαν χωρίς τον πατέρα τους. Η μάνα μας μεγάλωσε, μόνη της.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Εσείς είστε παιδί του '45;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Εγώ είμαι παιδί του '44, 7 Απριλίου του '44 γεννήθηκα, λίγους μήνες πριν φύγουν οι Γερμανοί.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Παιδί του Εμφυλίου δηλαδή.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Και παιδί του Εμφυλίου. Μεγάλωσα μέσα στον Εμφύλιο με τη φροντίδα της μάνας μου, την οποία σαν παιδάκι, έχω ακόμα πολλές φορές την εικόνα της, που η Ασφάλεια ερχόταν σπίτι και μου την έπαιρνε. Γιατί ο πατέρας υπήρξε επικυρηγμένος, ως δραπέτης και οργανωτής της μεγάλης απόδρασης του 1946 από την Ικαρία, από όπου απέδρασε η ηγεσία που βρισκόταν εξόριστη εκεί, ο Μήτσος Παρτσαλίδης, ο Μιλτιάδης Πορφυρογένης και άλλοι και βέβαια μαζί και ο πατέρας μου, ως οργανωτής άλλωστε της απόδρασης.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τους πιάσανε.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Αργότερα. Η ηγεσία βγήκε στο βούνο. Ήταν, λοιπόν, επικυρηγμένος και διωκόμενος, έτσι δεν τον γνώρισα, δεν πλησίαζε στο σπίτι. Η μάνα μας μεγάλωσε με μία μοναδική ικανότητα, με την ικανότητα να είναι ωσεί παρών στο σπίτι ο πατέρας. Η σκιά του ήταν πάντα δίπλα μας και αυτό το φρόντιζε συστηματικά η μάνα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σας μιλούσε για αυτόν.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Πάρα πολύ. Και στις χαρές και στις λύπες μας και στις αταξίες μας. Πόσο θα χαιρόταν ο πατέρας σας, που πηγαίνετε καλά στο σχολείο και τα δυο σας, μας έλεγε. Μην τον στεναχωρείτε τον πατέρα σας, δεν τον φτάνουν αυτά που τραβάει, μας έλεγε όταν κάναμε αταξίες.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Έχετε αδερφό, αδερφή;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Έχω αδερφό.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μεγαλύτερο;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μικρότερο δύο χρόνια και δύο ημέρες από εμένα. Θυμάμαι την σκηνή που τον περιμέναμε και τα δυο μας, καλοντυμένα, στο πεζοδρόμιο. Και ήρθε ο πατέρας, κατέβηκε το στενό, ήρθε από τη φυλακή μόνος του.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Από πού ήταν;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Από τη φυλακή Αβέρωφ αποφυλακίστηκε. Τον περιμέναμε τα δυο μας στη γωνία του σπιτιού και τον είδαμε να ξεπροβάλει από το πάνω μέρος του δρόμου. Μας ήρθε, κρατώντας το μικρό βαλιτσάκι και το ράντζο του. Πάντα, τα επόμενα χρόνια, το βαλιτσάκι και το ράντζο ήταν εκεί, σε αναμονή, γιατί ο πατέρας ήταν αδειούχος εξόριστος πλέον, μέχρι το 58 περίπου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στην πραγματικότητα όμως οι γονείς σας βρισκόντουσαν. Γιατί ο αδερφός σας έγινε δυο χρόνια μετά από εσάς.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Βεβαίως, στην παρανομία συναντιούνται, κάποιες φορές και εμείς μαζί.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αρα κάπου είχαν βρεθεί.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ασφαλώς. Έχω ακόμα ζωντανές αναμνήσεις από τις ελάχιστες συναντήσεις μας με τον πατέρα, πάντα στο Πεδίον του Άρεως, ως φιλήσυχη οικογένεια. Εγώ τριών ετών και ο αδερφός μου στο καροτσάκι του.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ενός.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ενός έτους, ουσιαστικά στην κούνια, όπου η μάνα όταν συναντούσαμε τον πατέρα μας έλεγε «Θα πάμε σήμερα να δούμε τον γιατρό». Ο πατέρας ήταν ο γιατρός, έτσι τον ξέραμε. Όταν έρχονταν η ασφάλεια και έπαιρνε τη μάνα για να την ανακρίνει υπήρχε ο κίνδυνος να ρωτήσει τα παιδιά «Τον είδατε τον μπαμπά σας;». Εμείς δεν τον είδαμε ποτέ. «Πού πήγατε εχθές ή προχθές με τη μαμά σας;», «Πήγαμε στον γιατρό».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Βαρύ, βαριά ιστορία.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Βαρύ, βαριά ιστορία. Και έτσι τον ήξερα

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ως παιδάκι.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ως παιδάκι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχατε καλή σχέση;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Εξαιρετική. Εξαιρετική σχέση και με τον πατέρα και με την μάνα μου. Την έχασα όμως πολύ νωρίς, την έχασα 59 χρονών,στις 30 Μαΐου του 1977.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Δούλευε η μητέρα σας;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Η μητέρα μου όχι. Μεγάλωσε τα παιδιά της, μένοντας μαζί με την γιαγιά Χρυσούλα, την μητέρα της και στο σπίτι της γιαγιάς. Η γιαγιά μου ήταν ο φύλακας άγγελός μας, εκείνα τα δύσκολα χρόνια. Δούλεψε όμως σκληρά λίγα χρόνια γιατί κράτησε τον φούρνο του πατέρα της, στον Κολωνό. Ο παππούς μου, ο παππούς Γιάννης, ήταν Ηπειρώτης με 3 φούρνους στην Αθήνα. Εγώ είμαι συγκληρονόμος του φούρνου στον Κολωνό, σήμερα που μιλάμε. Είμαι γεννημένος και μεγαλωμένος μέσα στο φούρνο μας. Η μάνα μου, λοιπόν, δούλεψε δύο φορές σε κρίσιμες κατάστασεις της επιχείρησης, που δεν πήγαινε καλά. Τον ανέλαβε η μάνα μου τον ανόρθωσε και τον ανασυγκρότησε. Ήταν μία πάρα πολύ ικανή και έξυπνη γυναίκα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αξια.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Πολύ. Ικανή, χαρισματική και πολύ όμορφη γυναίκα. Ο πατέρας μου και η μάνα μου ήταν ένα πάρα πολύ ωραίο ζευγάρι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πάμε τώρα 1963. Μπαίνετε στους Τοπογράφους Μηχανικούς.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί επιλέξατε αυτή τη σχολή; Και περιγράψτε μας λίγο τα χρόνια τα φοιτητικά μέχρι το '67 και '67 με '69.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μέχρι και την Εβδόμη Γυμνασίου, γιατί εμείς τότε τις δύο τελευταίες τάξεις του γυμνασίου τις ονομάζαμε Εβδόμη και Ογδόη, η απόφασή μου ήταν να γίνω δικηγόρος. Επειδή ήμουν πάρα πολύ ζωηρό παιδί, στα 10 χρόνια μου αποφάσισε

η μητέρα μου και με έβαλε ημι-εσωτερικό στο ΕλληνοΑγγλικό Κολέγιο Γκιζελή, για να ησυχάσει το κεφάλι της. Υπήρξαμε και εγώ και ο αδερφός μου, ο οποίος ήταν μαθητής του Πειραματικού, καλοί μαθητές, πολύ καλοί μαθητές.

Εγώ μέχρι την Εβδόμη φιλοδοξούσα λοιπόν να γίνω δικηγόρος. Αυτό ήταν το όνειρό μου. Επειδή όμως τα χρόνια εκείνα, της δικής μας εποχής, το Πολυτεχνείο ήταν το φωτοστέφανο για τους λαμπρούς μαθητές, οι καθηγητές μου έπεσαν επάνω μου αλλά και οι φίλοι μου. «Τώρα τι δουλειά θέλεις να πας να κάνεις εσύ στη Νομική και στο Πανεπιστήμιο; Αφού ξέρεις σε τι κατάσταση είναι το Πανεπιστήμιο. Ενώ το Πολυτεχνείο...».

Κάθε σχολείο φιλοδοξούσε οι μαθητές του να μουν στο Πολυτεχνείο. Και επειδή δήλωσε ο αδερφός μου ότι αυτός οπωσδήποτε θα πάει στη Νομική υπήρξε μία ιδιότυπη απελευθέρωση από το όνειρό μου, για το οποίο πρέπει να σας πω ότι έχω μετανιώσει πικρά. Γιατί νομίζω ότι ήμουν γεννημένος για τη Νομική. Έτσι έστριψα το τιμόνι όχι 360 μοίρες αλλά 180, έδωσα και μπήκα στο Πολυτεχνείο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί στους Τοπογράφους;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Έδωσα εισαγωγικές εξετάσεις στους Τοπογράφους και στους Μηχανολόγους Ηλεκτρολόγους, που ήταν η δυσκολότερη σχολή του Ε.Μ. Πολυτεχνείου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Όλοι σας.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Πολλοί από εμάς, έδιναν στους Μηχανολόγους. Εγώ, ενώ καταλαβαίνω τις μηχανές, όμως δεν με συγκινούν και δεν με ενδιαφέρουν. Έτσι μπήκα στους Τοπογράφους.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Οπότε ήταν θέμα βαθμού;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι, βεβαίως. Όλες οι σχολές ήταν πάρα πολύ δύσκολες. Στη χρονιά τη δική μου, όταν μπήκα, δώσαμε εισαγωγικές εξετάσεις στους Τοπογράφους 800 υποψήφιοι και μπήκαμε 45. Στους Μηχανολόγους έμπαιναν 100 και έδιναν εξετάσεις 2.000. Ήταν πάντα η δυσκολότερη Σχολή και οι φοιτητές της έχαιραν ιδιαίτερης αναγνώρισης.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ελίτ.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Η δυσκολότερη. Ήταν η ελίτ των καλών μαθητών. Μετά ήταν οι πολιτικοί μηχανικοί και οι αρχιτέκτονες.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θέλετε να μας περιγράψετε τα φοιτητικά σας χρόνια, τα μαθήματα και το περιβάλλον και να μας πείτε για τη δημιουργία των φοιτητικών συλλόγων.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Βεβαίως. Το Πολυτεχνείο ήταν σχολείο, δεν ήταν παίξε – γέλασε. Το Πολυτεχνείο είχε καθημερινή παρακολούθηση, πρωί – απόγευμα. Το Πολυτεχνείο είχε παρουσίες. Η απώλεια μαθημάτων λόγω απουσιών είχε σοβαρές επιπτώσεις. Το Πολυτεχνείο είχε πρόοδο. Μπορούσες να χάσεις τη χρονιά, αν στην πρόοδο δεν εξασφάλιζες όχι μόνο να περάσεις όλα τα μαθήματα, ήταν απαραίτητο να έχεις 5,5 μέσο όρο για να συνεχίσεις στο δεύτερο εξάμηνο. Γι' αυτό το ΕΜΠ θεωρείτο, τα χρόνια εκείνα, ότι παρέχει μακράν τις λαμπρότερες σπουδές. Γι' αυτό και το κύρος του σε παγκόσμια κλίμακα, στις αξιολογήσεις των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Κάτι που δεν συμβαίνει σήμερα. Σήμερα το Καποδιστριακό προηγείται του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου προς μεγάλη λύπη όλων των παλιών σπουδαστών του.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και η συγκρότηση φοιτητικών συλλόγων, θα ήταν ένα ηράκλειο έργο.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Βεβαίως. Είναι γεγονός η αυστηρότητα εκείνης της εποχής. Το μετεμφυλιακό κλίμα, πάρα τα όσα βήματα, υπάρχει και λειτουργεί. Το σπουδαστικό της ασφάλειας κυκλοφορεί δίπλα μας και οι φοιτητικοί σύλλογοι ήταν στα σπάργανα. Δεν υπήρχαν ουσιαστικά στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Υστερούσαμε καταφανώς, ειδικά από το Καποδιστριακό, που βρίσκονταν στην πρωτοπορία της ίδρυσης της ΕΦΕΕ και του 114.

Σε εμάς υπήρχαν ακόμα οι πρόεδροι του κάθε έτους. Και υπήρχαν και παράδοξες και πολλές φορές γελοίες διαδικασίες στις εκλογές. Οι υποψήφιοι, ελάχιστοι ασχολιόντουσαν, ανταγωνίζονταν όχι σε προγράμματα και σε ιδέες, αλλά με παροχές, με προσφορές «θα σας δώσουμε σημειώσεις», θα σας δώσουμε εκείνο και το άλλο. Θα σας μοιράσουμε κουπόνια. Υποτυπώδεις δηλαδή διαδικασίες.

Δεν έλειπαν ποτέ τα φοιτητικά στελέχη στο Πολυτεχνείο. Νομίζω ότι έλειπε η φλόγα που θα γεννούσε τις νέες συλλογικότητες. Είχε έρθει λοιπόν η ώρα. Στην συλλογική αυτή προσπάθεια είχα την τύχη να συμπρωταγωνιστήσω στην ίδρυση των φοιτητικών συλλόγων μας. Ειρήστω εν παρόδω, τα οικονομικά μας ήταν μηδενικά και τα έξοδα για την μεγάλη προσπάθεια, πολύ μεγάλα αφού αφορούσαν όλους τους τους φοιτητικούς συλλόγους και το ΣΣΕΜΠ.

Έτσι είχα την φαινή ιδέα να επιστρατεύσω τον πατέρα μου, ως δικηγόρο μας. Οι φοιτητικοί σύλλογοι του Πολυτεχνείου λοιπόν είχαν την τύχη να απολαύσουν την ανιδιοτελή συμπαραστάσή του, ο οποίος προσφέρθηκε να συντάξει τα καταστατικά όλων των συλλόγων του Πολυτεχνείου και της Συνομοσπονδίας μας, του ΣΣΕΜΠ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσες σχολές;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μαζί με το ΣΣΕΜΠ, αν θυμάμαι καλά το νούμερο, πρέπει να είναι κάπου 10 τα καταστατικά των συλλόγων μας. Ο ίδιος ανέλαβε να μας πληρώσει και τα παράβολα στο Πρωτοδικείο Αθηνών, που κατέθεσε και παρακολούθησε από κοντά την έγκρισή τους μέχρι τέλους.

Έτσι, συγκροτήθηκαν, για πρώτη φορά στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, οι φοιτητικοί μας σύλλογοι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πότε ήταν αυτό; Ποια χρονιά;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Αυτή η προσπάθεια καταβλήθηκε την σπουδαστική χρονιά του 1965-66. Στις πρώτες φοιτητικές εκλογές απόλαυσα και την εκλογή μου στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Τοπογράφων Μηχανικών ως εκπρόσωπος του αριστερού ρεύματος, ας πούμε της Δημοκρατικής Νεολαίας Λαμπράκη, εγώ και ο φίλος και συμφοιτητής μου, ο Λευτέρης ο Καβουνίδης.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ήσασταν οργανωμένος εσείς στους Λαμπράκηδες;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Εγώ απολάμβανα μιας ιδιότυπης αλλά στενής σχέσης με την Νεολαία Λαμπράκη. Επειδή προέρχομαι από έναν πατέρα, ο οποίος ήταν πρωταγωνιστής και από τις μεγάλες ρίζες της ανανέωσης του Κουμμουνιστικού Κινήματος στην Ελλάδα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Το μικρό του; Ρέγκας;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Γιώργος Ρέγκας, στενοί φίλοι του τον προσφωνούσαν Γιώργη, ο οποίος ήταν από τα στελέχη τα οποία διαφώνησαν στην αποχή, διαφώνησε στην επιλογή του εμφυλίου. Ο οποίος, από την φυλακή ακόμα, ήταν από τους πρωταγωνιστές που διαφώνησαν με την Ζαχαριαδική γραμμή του «τι Πλαστήρας, τι Παπάγος». Διαφωνούσαν στην καθοδήγηση του εσωτερικού κινήματος από το εξωτερικό. Είχαν τη θέση ότι τα στελέχη του εσωτερικού έπρεπε αυτά να έχουν την ευθύνη της καθοδήγησης του κόμματος και του κινήματος. Διαφωνούσαν πλήρως στη γραμμή της συγκρότησης παράνομων κομματικών οργανώσεων του ΚΚΕ, ζητώντας την διάλυσή τους και την ένταξη όλων στην ΕΔΑ. Καλούσαν τέλος το κόμμα να ετοιμαστεί για να γίνει η ΕΔΑ το νόμιμο, μαρξιστικό-λενινιστικό κόμμα, κατά την ορολογία της εποχής.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Δεν τον διαγράψανε;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Δεν τον διαγράψανε. Υπήρξε μία αναμονή και ένας συμβιβασμός. Ήταν η εποχή Χρουτσώφ, άρχιζε η αποσταλινοποίηση, η καθαίρεση του Ζαχαριάδη, αλλά οι αντιλήψεις και οι πρακτικές, όσον αφορά στη λειτουργία του κόμματος σε σχέση με την ΕΔΑ. Διαφωνούσαν λοιπόν σε όλα αυτά τα φαινόμενα γιατί τα θεωρούσαν τα βαρίδια στην ανάπτυξη του κινήματος και επανειλημμένα τραυματίστηκε πολύ

σοβαρά η ΕΔΑ από την πολιτική και τις πρακτικές και της νεας ηγεσίας του ΚΚΕ. Η ΕΔΑ, μετά την ήττα στον εμφύλιο μέσα σε πολύ σκληρές μετεμφυλιακές συνθήκες ήταν μία μεγάλη κατάκτηση, ένα πείραμα εξαιρετικά πρωτότυπο για την εμπειρία του παγκόσμιου κουμμουνιστικού κινήματος.

Οι σπουδαιότεροι θαυμαστές της ΕΔΑ ήταν οι Ιταλοί κουμμουνιστές, οι οποίοι στις συναντήσεις της εποχής πολλές φορές μας έλεγαν «Τι τα θέλετε όλα τα άλλα; Εσείς κάνατε το θαύμα τρία χρόνια μετά τη λήξη του Εμφυλίου Πολέμου να έχετε έναν Πολιτικό Οργανισμό στην νομιμότητα, ο οποίος συγκεντρώνει ό,τι καλύτερο και ό,τι ευρύτερο διατίθεται ως η αριστερά της εποχής».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Κάπου όμως το έχασε. Έχασε τον έλεγχο των πραγμάτων.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι, υπήρχε αυτή η εσωτερική αντίφαση, τα στελέχη του ΚΚΕ, λαμπρά στελέχη, επιπέδου, όσοι έζησαν τα στελέχη αυτά από κοντά και εγώ είχα την τύχη να τα ζήσω στα χρόνια του τέλους της δικτατορίας και μεταδικτατορικά γιατί είχα μία διακεκριμένη θέση δίπλα τους, στην κορυφή του ΚΚΕ Εσωτερικού. Ίσως είμαι το νεότερο στέλεχος Κουμμουνιστικού Κινήματος, το οποίο σε ηλικία 28 χρονών βρίσκεται στην κορυφή Κουμμουνιστικού Κόμματος ως μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου της ΚΕ του ΚΚΕεσωτερικού, από το 1973 μέσα στην δικτατορία.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πάμε πίσω. Πάμε στο Πολυτεχνείο, πάμε στους φοιτητικούς συλλόγους. Και να ρωτήσω, άλλαξε η αυτοπεποίθησή σας από τη στιγμή που συστάθηκαν οι φοιτητικοί σύλλογοι; Νιώθετε πιο δυνατοί;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ασφαλώς. Η συγκρότηση των φοιτητικών συλλόγων έδωσε ένα σπουδαίο αέρα στο φοιτητικό κίνημα του Πολυτεχνείου. Το Πολυτεχνείο έχει ένα λαμπρό παρελθόν στους φοιτητικούς αγώνες. Το Πολυτεχνείο πρωτοστάτησε και στα χρόνια της Εθνικής Αντίστασης με λαμπρούς καθηγητές της εποχής εκείνης και ο πλέον διακεκριμένος όλων, ο Νικόλαος Κιτσίκης.

Και πολλά στελέχη του Κουμμουνιστικού Κινήματος προέκυψαν από το Πολυτεχνείο και γραμματείς τους, όπως ο Γρηγόρης Φαράκος, αλλά και όλη η γενιά της ανανέωσης, η συντριπτική πλειοψηφία της ανανεωτικής ομάδας που συγκρότησε το ΚΚΕ Εσωτερικού, Λευτέρης Ελευθερίου, Σταύρος Ψαράς, Λεωνίδας Τζεφρώνης, στελέχη του φοιτητικού κινήματος της Κατοχής, διακεκριμένοι μηχανικοί.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Οπότε είμαστε σε ένα πανεπιστήμιο που έχει παράδοση και συστήνονται οι φοιτητικοί σύλλογοι.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Αυτή την παράδοση, λοιπόν, την ξανασυναντά το Πολυτεχνείο με τη συγκρότηση των φοιτητικών του συλλόγων και την εμφάνιση στο προσκήνιο λαμπρών ηγετικών προσώπων. Συγκροτούνται και αναπτύσσονται ραγδαία φοιτητικοί

σύλλογοι, οι οποίοι βεβαίως δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με τους σημερινούς. Οι φοιτητικοί σύλλογοι της εποχής εκείνης, σαν συνέχεια κιόλας της ήδη συγκροτημένης ΕΦΕΕ, είναι σύλλογοι προγραμματικοί. Είναι σύλλογοι οι οποίοι έχουν προτάσεις πάνω στις σπουδές τους, στα προγράμματα σπουδών, στο περιεχόμενο σπουδών, με πολιτιστικό περιεχόμενο και δράσεις. Βρίσκονται σε ανοιχτό διάλογο με τις Πρυτανικές Αρχές και τους καθηγητές πάνω στα θέματα αυτά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ισχύ έχουνε;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Διαθέτουν κύρος πλέον και ως εκ τούτου και ισχύ. Και πρέπει να πω ότι στο Πολυτεχνείο μία από τις προσωπικότητες οι οποίες διέπρεψαν και διαπρέπει, τον έχουμε ακόμα στο πλευρό μας και είμαστε ευτυχείς για αυτό, ήταν ο νεαρός τότε καθηγητής Θεοδόσιος Τάσιος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Έχω παρακολουθήσει συνέντευξή του.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Παρακολουθώ τις συνεντεύξεις καθώς και την αρθρογραφία του συστηματικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

94 χρονών σήμερα.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

94 ετών με ένα μυαλό διαμάντι. Και λόγο και πένα δυνατή και ιδιαίτερο χιούμορ διαθέτει πάντα ο Θεοδόσιος Τάσιος. Εγώ είχα την τύχη να αναπτυχθεί και μία ιδιαίτερη σχέση μεταξύ μας μετά την πρώτη σύλληψή μου το 1968 αλλά αυτά θα τα πούμε μετά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πείτε μας, ναι για τον Τάσιο.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Όταν μιλήσουμε για τη δικτατορία.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πείτε μας δυο λόγια για τον Τάσιο και ίσως και για κάποιον άλλον καθηγητή τον οποίο να νοιώθατε κοντά σας, γιατί ο Τάσιος ήταν μία μορφή λέγαμε πριν που εσείς οι φοιτητές, αυτός ήταν στα πρώτα του βήματα, τον προστατεύατε. Γιατί τον προστατεύατε;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Τον περιφρουρούσαμε γιατί πάντα στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, παρά το γεγονός ότι το Πολυτεχνείο διέθετε προσωπικότητες πολύ μεγάλου κύρους όπως ο Πρύτανης μας, ο Κοκκινοπούλος, παρά το γεγονός ότι το Πολυτεχνείο ήταν από τα ιδρύματα στα οποία έπαιζαν πολύ σημαντικό ρόλο ως πρυτανεία και στα χρόνια του Πολυτεχνείου, προστάτεψαν στην πραγματικότητα το φοιτητικό κίνημα.

Εντούτοις, το συντηρητικό περιβάλλον μιας μετεμφυλιακής Ελλάδας ήταν κυρίαρχο. Και εμείς θέλαμε να μην τραυματιστεί το κύρος ενός καθηγητού που βλέπαμε, αντιλαμβανόμαστε στο μέγεθός του γιατί ήταν ένας εξαιρετικά καλλιεργημένος και σύνθετος καθηγητής, χαρισματικός ομιλητής και χαρισματικός δάσκαλος. Είχε πάντα ένα παράστημα, που τον ξεχώριζε, το οποίο διατηρεί ακόμα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ακόμα.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μέχρι και σήμερα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Κάποιος άλλος; Τον Βέη τον προλάβετε εσείς;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Τον Βέη βεβαίως τον πρόλαβα, στα πρώτα καθηγητικά βήματα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και για αυτόν λένε. Έφυγε πριν από λίγα χρόνια.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ο Βέης έφυγε πριν από λίγα χρόνια. Είχε και ο ίδιος μία σπουδαία και ξεχωριστή παρουσία ως δάσκαλος και επιστήμονας διεθνούς κύρους. Είχα την τύχη να υπάρξουμε στενοί συνεργάτες στο κτηματολογία. Στάθηκε όλα εκείνα τα χρόνια στο πλευρό μας. Γιατί έχω το προνόμιο να είμαι από τους μηχανικούς εκείνους που πρωτοστάτησαν ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της συγκρότησης του Εθνικού Κτηματολογίου.

Ως νεαρός φοιτητής και τοπογράφος ήμουν αναθρεμμένος με αυτό το όνειρο. Και μου δόθηκε η τιμή και η τύχη να είμαι από τους επικεφαλής της συγκρότησής του μαζί με τον αείμνηστο Ιωάννη Μπαντέκα, καθηγητή του Κτηματολογίου. Αυτός εισήγαγε το μάθημα του Κτηματολογίου στους τοπογράφους. Και με τον διαπρεπή συνάδελφο και Πρόεδρο των Ελλήνων Τοπογράφων, τον Νίκο τον Γαλιδάκη. Ο τότε πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου, δια του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ Κώστα Λαλιώτη σε εμάς τους τρεις ανάθεσε την ευθύνη να συγκροτήσουμε το Εθνικό Κτηματολόγιο. Πίστεψαν στο βαθύ αίσθημα ευθύνης που μας διακατείχε και στην ικανότητα διεκπεραίωσής του και νομίζω ότι δικαιώθηκαν στις επιλογές τους.

Ό,τι λειτουργεί σήμερα στην Ελλάδα, ολοκληρωμένα, ως κτηματολόγιο είναι το έργο το οποίο παρήχθη υπό την ευθύνη του δικού μας Διοικητικού Συμβουλίου, το νομικό του πλαίσιο, ίδρυσης, λειτουργίας του Οργανισμού και σύνταξης του Εθνικού Κτηματολογίου, τις τεχνικές του προδιαγραφές, ΌΛΑ ψηφισμένα με συντριπτική πλειοψηφία στο Εθνικό Κοινοβούλιο. Πολλοί μιλούν για τον νόμο της Παιδείας της κυρίας Διαμαντοπούλου. Λαμπρός νόμος που εγκρίθηκε με 265 περίπου ψήφους. Οι δικοί μας Νόμοι ψηφίστηκαν από όλους πλην του λευκού του ΚΚΕ. Όλοι οι υπόλοιποι τους ψήφισαν.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς σας τα έφερε έτσι η ζωή; Τι μαχαιριά ήταν αυτή;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μάλιστα. Είναι μία παραδοσιακή κακοδαιμονία.

Όμως το έργο του Εθνικού Κτηματολογίου είναι μεγάλη μου υπερηφάνεια. Όπως και σε όλους μας. Είμαστε ένα Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο, για να παράξει αυτό το τεράστιο έργο, λειτούργησε προσηλωμένα επί 7 ολόκληρα χρόνια, υπό την εποπτεία και προσωπική συμβολή του τότε Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ Κώστα Λαλιώτη, σε στενότερη συνεργασία με το ΤΕΕ, τους συλλόγους και τους τοπογράφους της χώρας, και γενικότερα όλο τον τεχνικό κοσμο. Έχει μία ιδιαίτερη σημασία να υπογραμμίσω ότι με το έργο συνδέθηκε συστηματικά όλο το συναφές καθηγητικό προσωπικό, ως αντιπροέδρους αξιοποιήσαμε την παρουσία στην αρχή του κ. Προκόπη Παυλόπουλου και στην συνέχεια την πολύχρονη παρουσία και συμβολή του κ. Ραφαήλ Μωησή. Έχει τέλος την σημασία του το γεγονός ότι δύο πρωθυπουργοί μας στήριξαν δηλαδή και ο Κώστας Σημίτης στάθηκε ενεργά στο πλευρό του έργου και στο πλευρό μας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Το ότι σας καταψήφισε το ΚΚΕ;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Το ΚΚΕ ψήφισε λευκό. Γιατί έχει μία διαφορετική άποψη επί παντός του επιστητού, πάντοτε. Δεν υπάρχει κάτι που να έχει ψηφίσει το ΚΚΕ, εκτός βεβαίως την περίφημη περίοδο της συγκυβέρνησης Τζανετάκη και την παραπομπή του Ανδρέα Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ήσασταν ποτέ μέλος του ΚΚΕ;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Όχι. Δεν υπήρξα ποτέ μέλος του ΚΚΕ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποτέ.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ποτέ. Στα πολύ νεανικά μου χρόνια, η ψυχή μου ήταν αφοσιωμένη στο ενιαίο τότε ΚΚΕ. Για αυτό και είχα και μία ιδιότυπη σχέση με τη Δημοκρατική Νεολαία. Απολάμβανα το προνόμιο, το γραφείο της Δημοκρατικής Νεολαίας Λαμπράκη του Πολυτεχνείου να με καλεί συχνά στις συνεδριάσεις του.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί είχατε τέτοια προνόμια εσείς;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Απολάμβανα αυτό το προνόμιο γιατί είχα αναπτύξει μία βαθιάς εμπιστοσύνης και στενής συνεργασίας σχέση, άρα και ενός ειδικού κύρους, με τους συντρόφους μου της σπουδάζουσας του ΕΜΠ, οι οποίοι άλλωστε ήταν και φίλοι μου, πολλοί αγαπημένοι μέχρι και σήμερα και με γνώριζαν καλά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γιατί όμως;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Αναγνωρίζανε τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμουν τα προβλήματα της Αριστεράς.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ήταν και λίγο κληρονομικό; Ήσασταν ο γιός ενός ηρωικού στελέχους του ΚΚΕ.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ασφαλώς είμαι ο γιος του Γιώργου του Ρέγκα, ο οποίος διετέλεσε και πολιτικός μου σύμβουλος μαζί με τον Γιώργο Βασιλόπουλο, άλλο ξεχωριστό πρόσωπο της ανανεωτικής προσπάθειας του κινήματος, κατά την πορεία μου στην πολιτική πια στο ΚΚΕ Εσωτερικού.

Αποχώρησα από το τεχνικό μου γραφείο. Είχα ένα από τα πλέον σύγχρονα τεχνικά γραφεία με πολύ σπουδαίους και μεγάλους πελάτες. Όμως έκλεισα το γραφείο μου και σε ηλικία 29 χρονών αφοσιώθηκα στο κόμμα μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στέλεχος;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ως επαγγελματικό στέλεχος πλέον, για δέκα χρόνια. Τα δέκα καλύτερα της νιότης μου τα χρόνια.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Χαρούμενο σας βλέπω για αυτή την απόφαση.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Δεν έχω μετανιώσει σε τίποτα για αυτό, γιατί οι αποφάσεις αυτές ήταν αποφάσεις οι οποίες ζούσαν μέσα μου. Και ο πατέρας μου ο δικηγόρος, διετέλεσε επαγγελματικό στέλεχος του κόμματος, ως μέλος της τριμελούς Γραμματείας της ΚΕ του ΕΑΜ και αργότερα ως μέλος του Γραφείου της Περιοχής Ηπείρου και των Ιονίων Νήσων. Και για εμένα ήταν κάτι το φυσικό, όταν βγήκαμε στη νομιμότητα να αφοσιωθώ στο κόμμα μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πάμε στο 1967. Ξεκινάει η δικτατορία. Εσείς είσαστε πια προς τα τέλη των σπουδών σας. Πείτε μας, κάντε μας λίγο τη σύγκριση που λέγαμε στο πριν και το μετά ως φοιτητής του Πολυτεχνείου.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Υπάρχει μία σύμπτωση. Η κορύφωση του αντιστασιακού αγώνα, η κορωνίδα της είναι πάντα το Πολυτεχνείο. Τη βραδιά που κηρύχθηκε η δικτατορία, το ΣΣΕΜΠ..

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Το ΣΣΕΜΠ τι είναι;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Είναι η Συνομοσπονδία των Φοιτητικών Συλλόγων του Πολυτεχνείου. Έχει καταλάβει το Πολυτεχνείο διότι η Πρυτανεία, έχει οργανώσει Διεθνές Συνέδριο, με θέμα την Αφαλάτωση, στο κτίριο της Αρχιτεκτονικής Σχολής.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Με τον Κοκκινόπουλο Πρύτανη; Ποιος ήταν;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Με τον Κοκκινόπουλο Πρύτανη. Συγκάλεσε ένα διεθνές συνέδριο για την αφαλάτωση του νερού. Αντιλαμβάνεστε τι σημαίνει το 1967 συνέδριο αφαλάτωσης;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πολύ πρωτοποριακό.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Πολύ πρωτοποριακό. Αλλά είχαν τη φαινή ιδέα το συνέδριο αυτό, το οποίο διαρκούσε μία εβδομάδα, να το κάνουν στην Αρχιτεκτονική Σχολή και να φύγουν οι φοιτητές, ειδικά του πέμπτου έτους οι οποίοι όλο τον χρόνο ετοιμάζανε τις διπλωματικές τους, εγκατεστημένοι μέσα στην Αρχιτεκτονική και να ξεσπιτωθούν για να γίνει το συνέδριο.

Η Ομοσπονδία και ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων και όλοι οι άλλοι σύλλογοι αντέδρασαν σε αυτό και είπαμε, Ναι στο συνέδριο, αλλά σε άλλο χώρο. Δεν μπορεί να ξεσπιτωθούν οι φοιτητές ειδικά του πέμπτου έτους από την Αρχιτεκτονική. Και καταλάβαμε την Αρχιτεκτονική και το Πολυτεχνείο.

Εκείνη δε τη βραδιά έχω την τύχη να έχω βάρδια εγώ στην κατάληψη, επειδή είμαι μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα. Είμαι εγώ παρών εκεί και έχω την ευθύνη της βάρδιας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Τριμελής επιτροπή κάθε βράδυ. Εμείς είμαστε παιδιά των μπουάτ, είμαστε παιδιά του νέου κύματος. Αυτή είναι η χαρά και η διασκέδαση της εποχής. Στις 3:00 η ώρα το πρωί ένας σύντροφός μας, ο Αλέκος ο Τριανταφυλλίδης, ξεχωριστό πρόσωπο της εποχής στο Πολυτεχνείου, αδερφός της Νίκης της Τριανταφυλλίδη, κατέφθασε στην κατάληψη και μας έφερε την είδηση «Παιδιά, το Σύνταγμα όπως ερχόμουν είδα ότι έχει καταληφθεί από τανκς».

Υπήρξε ένας συγκλονισμός, μία ταραχή τρομερή.

Σπεύσαμε να μιλήσουμε με τα σπίτια μας. Και παρατάχθηκαν οι φοιτητές έξω από τον τηλεφωνικό θάλαμο του Πολυτεχνείου. Δύο – τρία τηλέφωνα μπορέσαμε να πραγματοποιήσουμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μετά έπεσαν.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Τα τηλέφωνα κόπηκαν. Η ώρα πήγε 4.00 το πρωί. Βγήκαμε δεξιά στην Τοσίτσα με μεγάλη προσοχή να ελέγξουμε τα πράγματα και διαπιστώσαμε ότι είχε καταφθάσει και ένα τανκς στη γωνία Τοσίτσα και Πατησίων. Βγήκαμε από την άλλη τη μεριά στη Στουρνάρη και διαπιστώσαμε και από την άλλη τη μεριά του Πολυτεχνείου Στουρνάρη και Πατησίων ότι υπάρχουν τανκς.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είμαστε 20 προς 21 Απριλίου τώρα του '67.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Είμαστε 20 προς ξημέρωμα 21^{ης} Απριλίου. Επιδείξαμε μία μεγάλη ψυχραιμία.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς νιώθατε; Φοβόσασταν;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Όπως όλοι. Εγώ όμως είμαι ένα παιδί εκπαιδευμένο στις ανάγκες και δυσκολίες του αγώνα από τον πατέρα. Ξέρω ακόμα πώς ανακρίνει η ασφάλεια και πώς βασανίζει. Αυτά όλα ήταν μία προίκα η οποία λειτούργησε πάρα πολύ θετικά στις συλλήψεις μου, ειδικά στην πρώτη φορά που με συνέλαβαν τον Απρίλιο του 68. Θα μιλήσουμε και για αυτά.

Δεν αφήσαμε τους συντρόφους και τους συμφοιτητές μας να βγούνε προς τα έξω γιατί ο κίνδυνος της αιματοχυσίας ήταν μεγάλος.

Δεν φοβόμασταν μόνο εμείς, και τα πληρώματα των τανκς, οι δυνάμεις του στρατού που βγήκαν στον δρόμο, και αυτοί τρέμανε γιατί ήταν διαποτισμένοι με την αίσθηση ότι πάνε να προλάβουν μία απόπειρα ανατροπής του καθεστώτος από τη μεριά των δυνάμεων της Αριστεράς ή και της Κεντροαριστεράς τότε. Ο Ανδρέας ο Παπανδρέου απολάμβανε και αυτός το μίσος της δικτατορίας.

Δείξαμε, λοιπόν, μέγιστη ψυχραιμία. Αφήσαμε να κυλήσει ο χρόνος και λίγο μετά αφού είχε ξημερώσει και με πολύ μεγάλη προσοχή ένας – ένας φεύγαμε, περνούσαμε τον δρόμο απέναντι και χανόμασταν στα στενά.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Οπότε το πρωί της 21^{ης} Απριλίου είχε αδειάσει το Πολυτεχνείο από τους καταληψίες;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Εγώ έφυγα κατά τις εξίμισι – επτά παρά. Ήμουν από τους τελευταίους. Με βοηθούσε σε αυτό η ψυχραιμία μου. Έκανα μία πάρα πολύ μεγάλη διαδρομή ώστε να παρακάμψω τις βασικές αρτηρίες για να πάω στο σπίτι να ειδοποιήσω τον πατέρα ότι έγινε δικτατορία για να φύγει.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στον Κολωνό;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Στον Κολωνό, βεβαίως. Πριν όμως από τον πατέρα, στον δρόμο μου έπρεπε να σταματήσω και να ειδοποιήσω και τον παππού Αυγερόπουλο. Ο Γεράσιμος Αυγερόπουλος ήταν ένας Βουλευτής της ΕΔΑ, Στρατηγός, Διοικητής της 8^{ης} Μεραρχίας του ΕΛΑΣ Ηπείρου, με τον εγγονό του οποίου είμαστε από 12 ετών συμμαθητές και φίλοι μέχρι σήμερα.

Έπρεπε, λοιπόν, να ειδοποιήσω τον παππού να φύγει. Το ωραίο είναι ότι τον βρήκα κουστουμαρισμένο και είχε ετοιμάσει και το βαλιτσάκι του. – Παππού, πρέπει να φύγεις. – Πού να πάω, Γιάννη μου; Τους περιμένω.

Και πράγματι αφού τον αποχαιρέτησα και τον φίλησα ύστερα από λίγο τον συνέλαβαν και ήταν ο γηραιότερος εξόριστος και κρατούμενος μέχρι τα χρόνια που απελευθερώθηκε πολύ μεγάλος πια.

Και μετά έσπευσα στον πατέρα. Ούτε ο πατέρας μου έφυγε. Όμως ο πατέρας μου δεν συνελήφθη διότι για καλή τύχη πολλών ο Διοικητής του 5^{ου} Αστυνομικού Τμήματος του Κολωνού ήταν πολιτικά κεντρώος και δεν εφάρμοσε τις προληπτικές συλλήψεις που έγιναν σε όλες τις άλλες συνοικίες. Έτσι, δεν συνελήφθη ο πατέρας μου και δεν πήγε εξορία.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Φοβερό!

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ήταν καταπληκτικό.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι, φοβερό!

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Τον απέλυσαν σε δυο – τρεις μέρες αλλά σε συλλήψεις δεν προχώρησαν. Διότι οι συλλήψεις αυτές έπρεπε να γίνουν ακαριαία τα ξημερώματα της 21^{ης} Απριλίου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μέσα σε μία ημέρα έπρεπε να γίνουν. Αυτός δεν τις έκανε. Νομίζω δεν έχει πάρει τη θέση του στην ιστορία της Αντίστασης κατά της δικτατορίας αυτός ο αξιωματικός.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς τον λέγανε;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Δεν τον γνωρίζω.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αλλά υπάρχουν και τέτοιοι.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Βεβαίως. Πάντα υπήρχαν και τέτοιοι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πάμε στις τρεις συλλήψεις σας και στην περίοδο της επιστράτευσής σας.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Συλλαμβάνομαι για πρώτη φορά τον Απρίλιο του 68. Εννοείται ότι στο Πολυτεχνείο είχε πέσει καταχνιά όπως και σε όλη την Ελλάδα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Την Ελλάδα;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Σε όλη την Ελλάδα. Ειδικά στους φοιτητικούς χώρους, στα Πανεπιστήμια και τα πολυτεχνεία, τα μέτρα ήταν πάρα πολύ αυστηρά. Εγκαταστάθηκε στρατιωτικός υπεύθυνος. Υπό τη Διοίκηση του στρατιωτικού Επιτρόπου λειτουργούν πλέον τα

Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Βεβαίως εγκαταστάθηκαν και οι ασφαλίτες, οι οποίοι παρακολουθούσαν την καθημερινότητά μας. Όλη, λοιπόν, αυτή η ανάταση που υπήρξε, βυθίστηκε, στην καταπίεση και στη σκλαβιά.

Από εκεί και πέρα, τα φοιτητικά μας χρόνια ήταν χρόνια μαύρα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Εσείς προσωπικά πέσατε ψυχολογικά;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Και εγώ επηρεάστηκα. Αυτή η εμπειρία για τη γενιά μου ήταν πρωτοφανέρωτη και οδυνηρή.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Επηρεαστήκατε σε αυτή την καταχνιά;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Όπως όλοι, παρά το γεγονός ότι τους πρώτους λίγους μήνες της δικτατορίας είχαμε μία ψευδαίσθηση.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ότι δεν θα κρατήσει πολύ.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ότι δεν θα κρατήσει πολύ η δικτατορία. Υπήρξε αυτή η ψευδαίσθηση. Για αυτό ίσως και οι κινήσεις που έγιναν της συγκρότησης αντιστασιακών ομάδων είχαν μία προχειρότητα. Ειδικά εμείς οι Αριστεροί, οι Κομμουνιστές κυρίως είμαστε προδιατεθειμένοι και γρήγορα συγκροτήσαμε τις πρώτες αντιδικτατορικές ομάδες μας.

Το σπουδαίο όμως της εποχής εκείνης είναι το γεγονός ότι όλοι οι πολιτικοί χώροι, όλα τα κόμματα, κινήθηκαν προς αυτή την κατεύθυνση, της καταδίκης δηλαδή της δικτατορίας. Για αυτό και η δικτατορία δεν απόλαυσε ποτέ την πολιτική στήριξη οποιουδήποτε κοινοβουλευτικού κόμματος.

Αυτό ήταν μία πολύ μεγάλη κατάκτηση στα χρόνια της δικτατορίας. Η επιβολή της δικτατορίας συνέβαλε ουσιαστικά στην κατάρρευση του μετεμφυλιακού κράτους, στην ψυχολογία του ελληνικού λαού και του πολιτικού προσωπικού. Διότι αυτό που παρήχθη από το μετεμφυλιακό κράτος ήταν η κοινή μοίρα όλων μας πλέον κατά τη διάρκεια της δικτατορίας.

Στα ίδια κελιά βρέθηκαν και ο Πρωθυπουργός και στελέχη της κυβέρνησης και βουλευτές της ΕΡΕ μαζί με τον ηγέτη της Ένωσης και πρώην Πρωθυπουργό Γεώργιο μαζί με τον Ανδρέα Παπανδρέου, μαζί με τον Λεωνίδα Κύρκο και τους δικούς μας ΕΔΑήτες και Κουμμουνιστές της εποχής.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι δημοκρατική διάσταση της δικτατορίας είναι αυτή;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ασφαλώς. Και οι δεσμοί που αναπτύχθηκαν στα χρόνια της δικτατορίας ήταν πάρα πολλοί στενοί και ισχυροί. Από αυτό το κλίμα και την εμπειρία αντλεί και τον τίτλο της η γραμμή του ΚΚΕ Εσωτερικού «Εθνική Αντιδικτατορική

Δημοκρατική Ενότητα», ΕΑΔΕ και η εμμονή μας να συντηρηθεί το κλίμα ομοψυχίας που κατακτήσαμε στα χρόνια της δικτατορίας. Μεγάλο θέμα αυτό.

Εγώ συλλαμβάνομαι λοιπόν για πρώτη φορά στις 3 Απριλίου το '68. Συλλαμβάνομαι όχι εξαιτίας της δικής μου αντιδικτατορικής δράσης, γιατί είμαι συνδεδεμένος ήδη με τον Ρήγα Φεραίο, αλλά εξαιτίας του αδερφού μου, του Νίκου, ο οποίος περιθάλπει και φροντίζει έναν παράνομο νεολαίο συμφοιτητή του και φίλο του από τη Νομική, στέλεχος του Ρήγα Φεραίου που είχε και εκείνος συλληφθεί εκείνες τις μέρες με το πρώτο μεγάλο κλιμάκιο του Ρήγα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και πιάνουν εσάς.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Έρχονται να συλλάβουν τον αδερφό μου, τον οποίο και συλλαμβάνουν, και παρεμπιπτόντως αναζητούν και εμένα. Εγώ εκείνο το βράδυ δεν κοιμάμαι σπίτι μου παρανόμως, γιατί έπρεπε να έχω ειδοποιήσει το αστυνομικό τμήμα για το γεγονός. Κοιμάμαι στο σπίτι του Γεράσιμου Αυγερόπουλου. Κοιμάμαι στο σπίτι του φίλου μου του παιδικού, του Νίκου του Κτιστόπουλου, του εγγονού του.

Και έτσι μας συλλαμβάνουν και τους τρεις. Ο αδερφός μου και ο Νίκος ο Κτιστόπουλος αφήνονται σε τρεις – τέσσερις ημέρες και εγώ κρατιέμαι 2 μήνες.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στην ασφάλεια;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Στην ασφάλεια.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στην Αλεξάνδρας;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Στη Μπουμπουλίνας. Και εκείνες τις ημέρες έχει συλληφθεί το πρώτο μεγάλο κλιμάκιο του Ρήγα Φεραίου, Θανάσης Αθανασίου, Νίκος Κιάος, Νίκος Γιανναδάκης, Κώστας Καρυωτάκης, Παύλος Κλαυδιανός, Αντώνης Μαργαρίτης, Ανδρέας Σαββάκης, Νικηφόρος Σταματάκης και άλλοι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι συμβαίνει σε αυτούς τους δύο μήνες;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Προσπαθούν να με συνδέσουν με το κλιμάκιο αυτό. Αλλά δεν έχει συλληφθεί η δική μου η επαφή, ο Κώστας ο Κωσταράκος και δεν γνωρίζουν τίποτα. Εγώ έχω κληρονομήσει μία παράδοση από τον πατέρα. Δεν απαντώ και καταθέτω ποτέ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τακτική;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι. Δεν γνωρίζω, δεν απαντώ. Αυτό μου κόστισε πάρα πολύ βέβαια στις συλλήψεις μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Με ποιον τρόπο;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Βασανίστηκα πάρα πολύ σκληρά. Ήξερα όμως τον τρόπο που θα βασανιστώ. Ο πατέρας μου είχε περιγράψει όλες τις διαδικασίες του βασανισμού του. Και έτσι είχα αυτή την εμπειρία να αντιμετωπίσω τα βασανιστήρια. Είχα καταλήξει και στο συμπέρασμα ότι η δικτατορία δεν επιθυμεί να μας σκοτώσει, επιθυμεί να μας κάμψει, να μαρτυρήσουμε, να υπογράψουμε δηλώσεις μετάνοιας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Χωρίς πολλές λεπτομέρειες, τι σας κάνανε; Επιγραμματικά.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Υπέστην όλες τις διαδικασίες των βασανιστηρίων.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Φάλαγγα;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μου έκλεισαν τα μάτια και άρχισαν δαιμονιώδες φωνές για τη δημιουργία ατμόσφαιρας. Χτυπήματα από όλους, σε όλο το σώμα. Αυτό το λέμε χοντρό ξύλο, ως εισαγωγή.

Αφού με έδεσαν στον πάγκο, άρχισαν με σιδεροσωλήνα τη φάλαγγα. Τόσα χτυπήματα όσα από την εκπαίδευσή τους κρίνουν ότι δε θα σου σπάσουν τα κόκκαλα. Σε πολλούς έγινε κι αυτό. Μετά περνούν στο ξύλινο στυλιάρι και μετά σε σκληρό μαστίγιο. Ταυτόχρονα ως διάλειμμα ηλεκτροσόκ, χτυπήματα με σακουλάκια άμμου στα γενετικά μου όργανα και στρίψιμό τους. Εικονική εκτέλεση. Άρχιζαν να φωνάζουν όλοι μαζί: Πιάστε τον, είναι τρελός θα τον σκοτώσει. Κι αυτός με καβάλησε στον πάγκο, έβαλε το περίστροφό του μες στο στόμα και τράβηξε τη σκανδάλη. Είχε ξεχάσει όμως να βάλει τη σφαίρα. Τα βασανιστήριά κράτησαν από τις 7:00 η ώρα που με ανέβασαν στην ταράτσα έως αργά τα μεσάνυχτα.

Τώρα πια είμαι μεγάλος και δεν κινδυνεύω να παρεξηγηθώ που μιλώ για τον εαυτό μου. Μπορώ να μιλήσω. Δεν έχω τιμήσει τους βασανιστές μου ούτε με ένα «ωχ». Από το στόμα μου, σε όλα τα βασανιστήριά μου, δεν βγήκε ποτέ καμία φωνή. Και αυτό, όπως αντιλαμβάνεστε, εκνεύριζε πάρα πολύ τους βασανιστές μου και μου κόστισε πολύ οδυνηρά βασανιστήρια όλες τις φορές.

Η δεύτερη σύλληψή μου έγινε παραμονές Χριστουγέννων του '70. Τότε συνελήφθη πια όλο το κλιμάκιο της δικής μας ηγεσίας στον Ρήγα. Ήμασταν πια εμείς το Κεντρικό Συμβούλιο του Ρήγα. Ο Κώστας ο Κωσταράκος ως Γραμματέας, εγώ δίπλα του, το Γραφείο, όλη η Κεντρική μας Επιτροπή και πολλά στελέχη και μέλη. Στην περίπτωσή μας συνελήφθησαν πάνω από 150 άτομα. Με τον Κώστα τον Κωσταράκο τον λαμπρότερο γραμματέα του Ρήγα στην παρανομία, είχαμε συνεννοηθεί. Αν μας πιάσουν μαζί, τυχαία συναντηθήκαμε και γνωριζόμαστε από προδιδακτορικά, από το φοιτητικό κίνημα. Αν μας πιάσουν χώρια, δεν σε ξέρω δεν με ξέρεις.

Μας έπιασαν χώρια. Η γραμμή όμως τηρήθηκε στο ακέραιο. Το υλικό από τις προανακρίσεις μας διέψευδε, αλλά εμείς σταθεροί στη συμφωνία μας.

Καταλαβαίνετε τι σήμαινε η στάση μας για την ασφάλεια και η αταλάντευτη επιμονή μας. Είχαμε και ένα άλλο σύνθημα με τον Κώστα. Όποιος γύριζε από την ανάκριση έπρεπε να ενημερώσει τον άλλο πώς πήγε. Αν σφύριζε το Μαύρα μάτια, μαύρα φρύδια, μαύρα κατσαρά μαλλιά του Βαμβακάρη και ο άλλος απαντούσε σφυρίζοντας τον Αντώνη τον βαρκάρη τον Σερέτη, όλα πήγαν καλά. Όλες τις ημέρες λοιπόν είχε την τιμητική του ο Μάρκος Βαμβακάρης στα κρατητήρια της Μπουμπουλίνας. Αυτά ήταν πλέον και τα τραγούδια που τραγουδούσαμε πάτα μαζί. Τελικά, ύστερα από δύο μήνες περίπου ανακρίσεων, προφυλακιστήκαμε 7 στον Κορυδαλλό και ο μαθητής μας, ο Χρήστος ο Ηλιόπουλος στις φυλακές Ανηλίκων στη Λεωφ. Βουλιαγμένης. 17 στελέχη του ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ παραπεμφθήκαμε στο Στρατοδικείο με το νόμο 509, περί ανατροπής του καθεστώτος. 15 περίπου ημέρες πριν τη δίκη μας, στα πλαίσια της φιλελευθεροποίησης του Παπαδόπουλου, καταργήθηκαν τα Στρατοδικεία και όλες οι σχετικές δίκες παραπέμφθηκαν στο Πενταμελές Εφετείο Αθηνών. Η δίκη μας ήταν μία από τις μεγαλύτερες δίκες της δικτατορίας η οποία απόλαυσε και της απόλυτης δημοσιότητας. Επί 4 μέρες όλος ο Ελληνικός Τύπος είχε πρωτοσέλιδα και πολυσέλιδα αφιερώματα σε αυτήν. Είχαμε υπολογίσει από την εμπειρία των προηγούμενων δικών στα στρατοδικεία ότι ο Κώστας κι εγώ θα είχαμε ποινή γύρω στα 20 με 21 χρόνια έκαστος και όλοι μαζί θα ξεπερνούσαμε τα 150 με 200 χρόνια φυλάκισης. Στο Πενταμελές Εφετείο το σχέδιο της Ασφάλειας κατάρρευσε. Το Δικαστήριο είχε απέναντί του 17 κατηγορούμενους οι οποίοι στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων και τελικά καταδικάστηκαν 4 από εμάς.

Ο Κώστας Κωσταράκος σε τέσσερα χρόνια, ο Φώτης Προβατάς και ο Σπηλιώτης σε τρία, ο Ανδρέας Χριστόπουλος σε δύο χρόνια με 3ετή αναστολή και εγώ αθωώθηκα με 3-2 ψήφους καθώς και ο Γιάννης Μπαλάφας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πότε ήταν η τρίτη;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Η τρίτη φορά που με συνέλαβαν ήταν πια χωρίς βασανιστήρια.

Μόλις βγήκα από τη φυλακή η ασφάλεια ετοίμαζε την εκτόπισή μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τον Αύγουστο δηλαδή;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Τέλη του Σεπτεμβρη του '71 με συνέλαβαν για να με εκτοπίσουν στη Λέρο, ήμουν ο τελευταίος εξόριστος της Λέρου. Απλώς έμεινα στην Ασφάλεια 35 ημέρες σε απομόνωση, με ό,τι σημαίνει απομόνωση, διότι ο δικηγόρος μου, ο Μήτσος Γαλανόπουλος μου υπόδειξε ότι πρέπει να κάνω ένσταση. Γιάννη μου είπε, στη πρώτη μας εκτόπιση συνηθίζεται να ρίχνουμε μια τουφεκιά. Πρέπει να κάνουμε ένσταση. Πόσο θα περιμένουμε Μήτσο να εκδικαστεί; Καμιά 40αριά μέρες μου είπε. Άντε κάντην Μήτσο αφού είναι η παράδοση του κινήματος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τον θυμάστε αυτό τον ενάμιση μήνα;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Πώς δεν τον θυμάμαι;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς ήταν;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Σε αυτόν τον ενάμιση μήνα απόλαυσα την αναγνώριση των βασανιστών.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Δηλαδή;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Κατ' αρχάς ήρθε στο κελί μου, ήδη ήταν σπασμένος νευρολογικά ο Καλύβας ο Γιάννης, ο οποίος ήταν ένα παπαδοπαίδι Ηπειρώτης. Ήρθε στην Αθήνα, σπούδασε στην Πάντειο, και μπήκε Αξιωματικός στην Αστυνομία έκανε και Νομική και από παπαδοπαίδι έγινε βασανιστής.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Αλλά εγώ ήξερα. Ένας θεολόγος ο Γιάννης Μυλωνάς, Ηπειρώτης και παπαδοπαίδι και αυτός τον γνώριζε καλά από παιδιά. Με είχε ενημερώσει ότι ο Καλύβας ήταν υπό ιατρική, ψυχιατρική παρακολούθηση πλέον.

Ο Γιάννης Μυλωνάς αργότερα Αρχιμανδρίτης Χερουβείμ έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο τα χρόνια εκείνα. Γιατί μπορούσε να μπαίνει και να βγαίνει από τις φυλακές με ειδικές άδειες από την Αρχιεπισκοπή Αθηνών και στήριξε τους κρατούμενους αγαπητούς φίλους με όλους τους τρόπους. Αυτός, λοιπόν, ήρθε στο κελί μου. Δεν ήταν υπεύθυνος στο Τμήμα Εκτοπίσεων. Έρχεται λοιπόν και μου λέει: Γιάννη δεν έχω καμία ευθύνη για την εκτόπισή σου. Πες μου τι θέλεις να κάνω για εσένα. – Μπα, λέω, Γιάννη έκπληκτος εγώ. – Ό,τι θέλεις, πες μου λέει αυτός. – Θέλω ένα σώμα των ημερήσιων εφημερίδων κάθε μέρα και τα βιβλία που μου φέρνουν από το σπίτι μου. – Ό,τι θέλεις.

Δηλαδή και αυτοί αναγνωρίζουν με ποιους έχουν να κάνουν.

Από την δίωξη κομμουνιστών και αντιχουντικών, Μάλιος, Μπάμπαλης και λοιποί δεν εμφανίστηκε ουδείς.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τους σπάσατε τον τσαμπουκά.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ας το πούμε και έτσι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Βγαίνετε από την τρίτη σύλληψη, πότε;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ύστερα από 35 μέρες με στέλνουν στη Λέρο. Είμαι ο τελευταίος εξόριστος της Λέρου. Συναντάω εκεί τους δεκαέξι εκτοπισμένους στην Αγία Μαρίνα της Λέρου

και είμαι ο δέκατος έβδομος. Έχω την τύχη να είμαι με μεγάλο κλιμάκιο του ΚΚΕ Εσωτερικού, Λευτέρης Βουτσάς, Μίμης Μπουκουβάλας, ο επικεφαλής του Ιππικού της Θεσσαλίας, Ο Γιάννης Μιχαλόπουλος, ο Καπετάν-Ωρίωνας δηλαδή, ο Κυριάκος Τσακίρης, ο Γιώργος Κουτρούκης, ο Βασίλης Δούκας, της ΕΔΑ, ο Παναγιώτης Κατερίνης, η Ελένη Μπενά, ο Τάκης Κελτεμλίδης, όπως επίσης ο Χαρίλαος Φλωράκης, ο Κώστας Λουλές, ο Γιώργος Τρικαλινός και άλλοι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Όλη η αφρόκρεμα της ελληνικής Αριστεράς;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι, ενώ είναι πέντε από τον χώρο του ΚΚΕ, εμείς τότε το λέγαμε και ορθά ΚΚΕ Εξωτερικού, γιατί ήταν ένα απόλυτο εξάρτημα του ΚΚΣΕ, αυτή την έννοια είχε το ΚΚΕ Εξωτερικού. Οι υπόλοιποι είμαστε δώδεκα. Οι έντεκα είναι ΚΚΕ Εσωτερικού και της ΕΔΑ και ο ένας είναι ο Γιάννης Χοτζέας, κινεζόφιλος της εποχής, επικεφαλής της Αναγέννησης έξυπνος, καλλιεργημένος και χιουμορίστας σύντροφος, της στενής παρέας.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο κάτσατε στη Λέρο;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μέχρι το τέλος του χρόνου. Ήμουν τυχερός και σε αυτό. Μέχρι που καταργήθηκαν οι εξορίες. Οι εξορίες καταργήθηκαν τα Χριστούγεννα του ίδιου έτους από τον Παπαδόπουλο σύμφωνα με το σχέδιο της Φιλελευθεροποίησης του Καθεστώτος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Αρα κάτσατε τρεις μήνες.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Κάθισα τρεις μήνες.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Γυρίζετε από τη Λέρο.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Γυρίζω από τη Λέρο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και λέγαμε πριν ότι επιστρατευτήκατε.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Στις 3 Απριλίου παρουσιάζομαι στον στρατό.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Το '72.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Το '72. Έχω ήδη ετοιμαστεί να ζητήσω απολυτήριο για λόγους υγείας. Ύστερα από απόφαση και του εκτελεστικού μας γραφείου με έδρα τότε το Παρίσι, ύστερα από συνεργασία που είχαμε με τον Ηλία τον Ηλιού, τον Λεωνίδα τον Κύρκο και εγώ, αποφασίσαμε ότι πρέπει να μην πάω στο στρατό διότι η μοίρα μου είναι άγνωστη. Άρα πρέπει να πάρω απολυτήριο για λόγους υγείας.

Την απόφασή μας του τι πρέπει να κάνω την έστειλα δια του Μήτσου του Γαλανόπουλου, του δικηγόρου μου, και στον Χαρίλαο Φλωράκη για να πάρω και τη γνώμη του άλλου ΚΚ. Από εκεί ο Χαρίλαος και ο Κώστας ο Λουλές μου είπαν «Σε καμία περίπτωση ο Γιάννης στον στρατό». Αργότερα βοήθησα και στελέχη φίλους από το ΚΚΕ για την οργάνωση του απολυτηρίου τους.

Έτσι, προετοίμασα το απολυτήριό μου. Το οποίο έχει μία προΐστορία. Αμέσως μετά την επικράτηση της δικτατορίας κυκλοφόρησε η φήμη ότι οι εισαγωγικές εξετάσεις πλέον πρέπει να έχουν ως προϋπόθεση και το χαρτί το Πιστοποιητικό Κοινωνικών Φρονημάτων, το οποίο πιστοποιητικό ως αναγκαίο πλέον θα επεκταθεί και στους φοιτητές.

Άρα τέθηκε μία μεγάλη αβεβαιότητα, ένα μεγάλο ερωτηματικό, όχι μόνο στους εισαγόμενους αλλά και για εμάς που ήμασταν ήδη φοιτητές. Άρα έπρεπε να προετοιμάσω τη σχέση μου με τον στρατό. Διότι αν έχανα τη φοιτητική μου ιδιότητα, θα με παίρναν στον στρατό.

Είχε προκύψει και η πρώτη σύλληψή μου από την ασφάλεια με ό,τι σήμαινε αυτό για το στρατό.

Ετοίμασα, λοιπόν, τα αναγκαία πιστοποιητικά μου. Τα ετοίμασα, λοιπόν, με έναν διαπρεπή ψυχίατρο της εποχής εκείνης, τον υπέροχο Γιάννη Αγγελόπουλο, πατέρα του Βένιου του Αγγελόπουλου που τον χάσαμε πριν δυο χρόνια με βεβαίωση «μελαγχολική συνδρομή εξ αντιδράσεως».

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ωραίο!

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Με αυτό τον τρόπο ο φάκελός μου μπορεί να υπάρχει ακόμα στην Πολυκλινική. Στο Ψυχιατρικό Τμήμα διευθυντής τότε ήταν ο Γιάννης Αγγελόπουλος. Λόγω της πορείας μου, την οποία περιγράψαμε η σχέση μου με τον στρατό έπρεπε να προετοιμαστεί πολύ καλά.

Άρα έπρεπε να συνεργάσω με ψυχιάτρους που υποτίθεται πως με παρακολουθούσαν. Ο Τάκης Ραπίδης, διαπρεπής ψυχίατρος και στενός οικογενειακός φίλος, ο Μανώλης Μυλωνάκης, σύντροφος και φίλος από το '63, από την ΕΦΕΕ και βέβαια ο σπουδαίος Τάκης Σακελλαρόπουλος. Σπουδαίο ρόλο στην προετοιμασία έπαιξε ο Γιώργος Παπανικολάου φοιτητής της Ιατρικής και αργότερα διαπρεπής ψυχίατρος στο Παρίσι.

Έτσι ετοιμάστηκε ο ιατρικός μου φάκελος και με αυτόν ανά χείρας παρουσιάζομαι για να πάρω απολυτήριο.

Όμως κατά τη διάρκεια της εξέτασής μου στο 401, το Ψυχιατρικό Τμήμα με βασάνισε. Διότι μου έκανε τέτοια φαρμακευτική αγωγή και ενέσεις ρεταλίνης, οι οποίες, κατά τον Τάκη Σακελλαρόπουλο όπως με ενημέρωσε, είχαν καταργηθεί στην ψυχιατρική από χρόνια και χρησιμοποιούντο μόνο ως «ορός της αλήθειας» στα βασανιστήρια.

Με αποτέλεσμα να μου ανεβάσουν τους σφυγμούς στους 170, να χάσω την αίσθηση του κρανίου μου, να κλείσει το σαγόني μου και να μιλάω με δεμένα

δόντια και το βάδισμά μου να μην είναι παραπάνω από 15-20 εκατοστά. Ήμουν σαν τα ρομπότ που βλέπει κανείς σήμερα, τα μικρά ρομπότ που κινούνται με αυτόν τον τρόπο. Έτσι έγινα.

Συγκεκριμένα την 19^η μέρα που είχα καταφέρει να τους πείσω, μου κοινοποιείται η νέα εκτόπισή μου. Μαζί μου εκτοπίζονται ο Κώστας Αλαβάνος, ο Τάκης Παπάς, ο Γιάγκος Πεσμαζόγλου, ο Σάκης Πεπολής, ο Γιώργος Κουμάντος.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πού σας εκτόπισαν; Για ποιον λόγο;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Για τον λόγο ότι κάποιοι από εμάς (Παπάς, Αλαβάνος, Ρέγκας) συνδεόμαστε με το φοιτητικό κίνημα, το οποίο λόγω της φιλελευθεροποίησης αρχίζει και φουντώνει.

Αποτελούσαμε ένα ιδιότυπο τρίο ως πολύ στενοί φίλοι και σύντροφοι πριν από την δικτατορία ακόμα. Μεγάλης εμπειρίας και οι τρεις κουβεντιάζαμε καθημερινά τις εξελίξεις και οι δυο τους ως δικηγόροι διατηρούσαν άμεσες επαφές με τους φοιτητές καθώς αντιμετώπιζαν θέματα συλλήψεων, ανακρίσεων, επιστρατεύσεων και συναφών...

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Και πού σας εκτόπισαν;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Τελικά όλοι πάνε στην εξορία εκτός από εμένα που αποφασίζουν την ανατροπή του απολυτήριου και αντί για εξορία με στέλνουν στον στρατό.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Οπότε όλη η προσπάθεια με τους ψυχιάτρους πάει στράφι.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Πάει στράφι. Ανάτρεψαν το απολυτήριό μου και με στείλανε στον στρατό.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πού σας στέλνουν;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Όντας σε αυτή την κατάσταση με στείλαν στον στρατό στο Μεσολόγγι. Εκεί δεν με βασάνισαν και δεν με ταλαιπώρησαν.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς ήσασταν εκεί; Είχατε συνέλθει;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Χρειάστηκε καιρός να συνέλθω.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είχατε αντίληψη της πραγματικότητας;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Αντίληψη είχα. Στο Ιατρικό Τμήμα όπου και πήγα απευθείας τους εξήγησα ποιος είμαι και γιατί είμαι εκεί. Θεώρησαν στην αρχή, μου το εξομολογήθηκαν αργότερα οι φαντάροι γιατροί του στρατοπέδου, ότι τους έμοιασα για

ναρκομανής, ο οποίος εστάλη στο Μεσολόγγι. Αλλά εγώ τους εξήγησα περί τίνος πρόκειται.

Εκεί δεν με ταλαιπώρησαν. Πήγα άλλωστε και στη μέση της εκπαίδευσης γιατί ήμουν 19 ημέρες στο 401. Έτσι με άφησαν ήσυχο. Ο Διοικητής του Α2, όταν με κάλεσε βλέποντας και την κατάστασή αυτή μου είπε –Αν σε ρωτήσω, θα μου απαντήσεις; - Δεν θα σας απαντήσω, του απάντησα. Είχε φτάσει ο φάκελός μου, εν τω μεταξύ.

Αν σας ζητήσω να γράψετε έκθεση, θα γράψετε; - Δεν θα γράψω έκθεση, του απάντησα. Με άφησε ήσυχο. Και έτσι σιγά – σιγά και με ηρεμιστικά που μου είχε προτείνει ο Τάκης Σακελλαρόπουλος σταδιακά επανήλθα.

Σε δεύτερη φάση εκπαίδευσης που πήγα στο Ναύπλιο και με περιέλαβε ο Διοικητής του Τάγματος και του Α2 με το όνομα Κωνσταντίνος Παπανδρέου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Της γνωστής οικογενείας; γέλια

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Όχι. Ο Κωνσταντίνος Παπανδρέου, λοιπόν, έβαλε τον λόχο να γράψει πάλι έκθεση. Ποιος είναι πάντα ο εχθρός της Ελλάδας, τα γνωστά της εποχής. Ξαναέβαλε τον λόχο μου να γράψει έκθεση, που όλοι οι φαντάροι είχαν γράψει μόλις παρουσιάστηκαν στο στρατό.

Εγώ έγραφα «Ονομάζομαι Ιωάννης Ρέγκας, γεννήθηκα τότε, σπούδασα αυτά και ήρθα να υπηρετήσω τη στρατιωτική μου θητεία για τη χώρα μου. Έχω κάνει φυλακή, έχω πάει εξορία. Δεν συμμετέχω σε πολιτικές συζητήσεις. Υπογραφή, Ιωάννης Ρέγκας». Έδωσα την κόλλα και τέλειωσα.

Το επόμενο πρωινό, άρχισαν οι ξυλοδαρμοί οι οποίοι στην αρχή ήταν χοντροί. Ο Λοχαγός μου κοντινός μου σε ηλικία εγώ 28 χρονών, αυτός ήταν περίπου 36 αξιωματικός του μηχανικού που φιλοδοξούσε, όπως όλοι τους, να σπουδάσει στο Πολυτεχνείο. Είχα ταγματάρχες και αντισυνταγματάρχες συμφοιτητές στο Πολυτεχνείο.

Με αντιμετώπισε, μη γνωρίζοντας περί τίνος πρόκειται βεβαίως, με τη συμπάθεια ενός συνομήλικου και ενός αυριανού συναδέλφου. Ως εκ τούτου, όταν έφτασε ο φάκελός μου φαίνεται ότι τρομοκρατήθηκε και με πλάκωσε με ένα καρεκλοπόδαρο, μόνο στο κεφάλι δεν με χτύπησε. Αποτέλεσμα να μαυρίσει όλο το σώμα μου. Με το καρεκλοπόδαρο μου άνοιγε τα χέρια που γίναν σαν δυο μαύρες φρατζόλες, για αυτό με εξαφάνισαν και δεν με έδειχναν στη μητέρα μου για 17 ημέρες, η οποία πιά πρωί πρωί κάθε μέρα με αναζητούσε.

Είχε στρατοπεδεύσει έξω από το στρατόπεδο και κάθε πρωί με ζητούσε στην πύλη.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πού σας είχανε;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Κρατούμενος στο Πειθαρχείο, 39 ημέρες. Ο δε Παπανδρέου, ο οποίος μπορεί στις 39 ημέρες ως Ταγματάρχης κιόλας σε μεγάλο στρατόπεδο, μία φορά το πολύ

να με είχε νύχτα στη διάθεσή του. Αυτός, σκυλί ανήμερο, μπορεί να έκανε και δέκα βραδιές υπηρεσία, ώστε μόλις το σιωπητήριο χτυπούσε και έπεφτε η ησυχία, αποσύρονταν οι φαντάροι στα κρεβάτια τους, έστελνε τον δεκανέα βοηθό του, με έφερνε από το κρατητήριο, με έστηνε όρθιο μπροστά του όλη νύχτα. Ήθελε να του πω, να καταθέσω ό,τι δεν κατέθεσα τις τρεις προηγούμενες φορές και να κάνω και δήλωση μετάνοιας.

«Εγώ δεν είμαι», μου λέει, «μαλάκας σαν τον λοχαγό σου να σε κάνω μαύρο και να μας δημιουργήσει προβλήματα και να σε κρύβουμε και να έχουμε τη μάνα σου κάθε μέρα έξω από το στρατόπεδο. Εγώ είμαι παλιός μποξέρ και ξέρω», μου λέει, «δεν πρόκειται να σε μαυρίσω εγώ».

Με έστηνε, λοιπόν, προσοχή ως σάκο του μποξ και με χτυπούσε με την τέχνη του τέως μποξέρ δεξιά και αριστερά, δεξιά – αριστερά, στα σαγόνια στο διάφραγμα και στα νεφρά. Από τότε κληρονόμησα το αυχενικό, ένα σοβαρό αυχενοβραχιόνιο πρόβλημα το οποίο εξελίχθηκε από χρόνια σε πολύ σοβαρή μυελοπάθεια. Για αυτό είμαι παραπληγικός

Όλα τα άλλα τα βασανιστήρια άφησαν μεγάλα μυοσκελετικά προβλήματα αλλά ο στρατός μου προδιάγραψε την αναπηρία μου.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς σας αντιμετώπισε μετέπειτα η πολιτεία;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Κανείς από εμάς δεν βασανίστηκε σκεπτόμενος την ανταμοιβή.

Η ανιδιοτέλεια της ιδεολογίας και η αθωότητα της ηλικίας δεν επέτρεπαν τέτοιες σκέψεις. Άλλωστε ήμουν ο γιος του Γιώργου Ρέγκα, πώς θα μπορούσα να ζητήσω το παραμικρό.

Όσοι τραυματιστήκαμε, υποφέραμε βασανιστήκαμε και έχουμε μόνιμα και σοβαρά προβλήματα υγείας, το ελληνικό κράτος μας τιμά, σωστό και δίκαιο για μαχητές του αντιδικτατορικού αγώνα, που απόκτησαν από νωρίς αναπηρίες από τα βασανιστήρια που υπέστησαν, με μία σύνταξη υγείας. Εγώ δεν την έχω ζητήσει.

Το μόνο που έχω, πέρα από την προίκα μίας γενικής αναγνώρισης, είναι εκείνο το μετάλλιο που το Ελληνικό Κράτος, επί πρώτης κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, απένειμε σε εμάς όλους που αποδεδειγμένα έχουμε συμμετάσχει στον αντιδικτατορικό αγώνα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Βαριά κληρονομιά του Γιώργη του Ρέγκα.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πολύ βαριά.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι. Και τώρα είναι βαριά, αλλά τώρα πια είναι άλλες οι εποχές, είναι εύκολες οι εποχές. Αλλιώς, ελπίζω, ότι θα τα κληρονομούσε και ο Γιώργος, ο γιός μου, αν χρειάζονταν ποτέ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ο γιος σας.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι ο γιός μου. Η Λουΐζα μου, η κόρη μου, που την έχασα το 2000, τα έζησε από κοντά όλα αυτά, και στην ασφάλεια συνόδευε την μάνα της στις επισκέψεις της και στην φυλακή με έβλεπε σε ειδικό επισκεπτήριο για τα παιδιά, μία φορά το μήνα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πάμε τώρα και στην τελευταία ενότητα.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Στο Πολυτεχνείο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ήσασταν στο Πολυτεχνείο.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι, μπήκα στο Πολυτεχνείο Τετάρτη και Πέμπτη το απόγευμα.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Περιγράψτε μας λίγο τι θυμάστε. Πώς βρεθήκατε εκεί κατ' αρχάς και τι θυμάστε από το τριήμερο.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Έχει ξεκινήσει ο αναβρασμός στο φοιτητικό κίνημα.

Υπάρχουν πολλά αιτήματα όπως η διεξαγωγή ελευθέρων εκλογών σε ελεύθερους φοιτητικούς συλλόγους. Έχουν γίνει συλλήψεις και επιστρατεύσεις φοιτητών. Γίνονται συλλαλητήρια συμπαράστασης με αίτημα την επιστροφή τους. Συγκαλούνται και λειτουργούν πλέον και οι περίφημες Εθνικοτοπικές οργανώσεις. Έχουμε τα πρώτα γεγονότα της κατάληψης της Νομικής, κινητοποιείται η Ανώτατη Εμπορική, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στο σύνολό τους τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Η εξέγερση του Πολυτεχνείου αιφνιδίασε τους πάντες.

Εμείς, ως ΚΚΕ εσωτερικού παρακολουθούσαμε από κοντά την ανάπτυξη του φοιτητικού κινήματος. Πολλοί από εμάς έχουμε γραφτεί μετά την αποφοίτησή μας σε νέες Ανώτατες σχολές και παραμένουμε φοιτητές όπως εγώ στην Ανώτατη Βιομηχανική Πειραιά.

Έχουμε συγκροτήσει δίκτυο στενών συνεργασιών όπως με τον Νίκο Μανίκα, τον Τάκη Παπά, τον Κώστα Αλαβάνο, τον Σταύρο Λιβαδά, τον Γιάννη Μπαλάφα και άλλους.

Ενώ μας συγκινεί η κατάληψη του Πολυτεχνείου, μας ξαφνιάζει και μας ανησυχεί η ατμόσφαιρα και τα ακραία πολιτικά συνθήματα που επικρατούν εκείνη την πρώτη βραδιά. Είχαμε την αίσθηση ενός γενικότερου ιδεολογικού και

πολιτικού αποπροσανατολισμού. Αυτό διευκόλυνε την δικτατορία να χτυπήσει υπό την απειλή της κατάλυσης του κράτους και της τάξης.

Είμαι στο κλιμάκιο του ΚΚΕ Εσωτερικού με τον Λεωνίδα Κύρκο αλλά και με άλλους νεότερους συντρόφους, τον Μίμη Κωσταράκο, την Ντόρα Κωνσταντίνου, όπου επεξεργαζόμαστε τη γραμμή του ΚΚΕ Εσωτερικού για το φαινόμενο Πολυτεχνείο. Το Πολυτεχνείο ξεκίνησε «κάτω το κράτος» κ.λπ.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Με πολύ φιλόδοξους στόχους.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι, στόχους φιλόδοξους, όμως τυχοδιωκτικούς, έξω από την παράδοση του εργατικού κινήματος και των κομμουνιστικών κομμάτων της εποχής και έξω από την συγκυρία των γεγονότων.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πιο αναρχικά.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι, είναι συνθήματα αναρχοαυτόνομα και θεωρώ ότι πολύ πιθανόν να είχαν παρεισφρήσει οι μπαμπάδες των σημερινών αναρχοαυτόνομων των Εξαρχείων και κάθε άλλου σχετικού είδους μαζί με ασφαλίτες βεβαίως, τις πρώτες ώρες στο Πολυτεχνείο.

Εμείς ανησυχώντας, επεξεργαστήκαμε, λοιπόν, μία συγκεκριμένη γραμμή η οποία γραμμή έλεγε ότι τα συνθήματα αυτά είναι εκτός πλαισίου, εκτός περιεχομένου και ουσιαστικά διευκολύνουν τη δικτατορία να επέμβει στο Πολυτεχνείο.

Η πολιτική γραμμή πρέπει να είναι συνδεδεμένη με τα πραγματικά προβλήματα του φοιτητικού κινήματος, και με αυτά να συνδέεται ο εκδημοκρατισμός της χώρας. Αυτό θα επέτρεπε την αναγκαία πολιτική ευελιξία ανάλογα με τα γεγονότα και τις εξελίξεις.

Για τις απόψεις μας έπρεπε ενημερωθούν οι σύντροφοί μας μέσα στο Πολυτεχνείο. Μπήκαμε λοιπόν την Τετάρτη το βράδυ με την Ντόρα Κωνσταντίνου και πήγαμε στην Αρχιτεκτονική.

Επειδή είχα πάντα ειδική σχέση με την ασφάλεια όπως σας περιέγραψα και μέσα στο Πολυτεχνείο γυροφέρναν οι πάντες, την συνεργασία και ενημέρωση ανέλαβε η Ντόρα. Πρόσφατα διαπίστωσα ότι την συνεργασία αυτή πραγματοποίησε με τον Σταύρο Τσακίρακη ξεχωριστό στέλεχος του Ρήγα Φεραίου και διακεκριμένο καθηγητή αργότερα του Συνταγματικού Δικαίου.

Πολλοί δε μας μπέρδευαν, γιατί μοιάζαμε λιγάκι.

Ως την Πέμπτη η γραμμή αυτή προϊόν ευρύτερων πολιτικών συμπτώσεων έχει κυριαρχήσει. Η συντονιστική επιτροπή απολαμβάνει ευρύτερη αποδοχή στους φοιτητές και την κοινωνία.

Εμείς δεν αισθανόμαστε πλέον καμία πολιτική ανασφάλεια.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μοιάζατε όντως.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Μοιάζαμε με τον Σταύρο. Είχαμε την ίδια μουστάκα. Πάντα θα έχει μία ιδιαίτερη θέση στην καρδιά μου ο Σταύρος. Εκεί συνάντησα παλιούς συντρόφους και φίλους. Τον Σταύρο Λιβαδά, τον Νίκο Χριστοδουλάκη και κουβεντιάσαμε.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τον μετέπειτα υπουργό;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ασφαλώς και μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής. Άλλο λαμπρό στέλεχος. Και ως επιστήμονας και ως καθηγητής και ως πολιτικός. Είναι πάντα ξεχωριστός ο Νίκος Χριστοδουλάκης.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θυμάστε το βράδυ;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ασφαλώς.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Που μπήκαν τα τανκς; Πού ήσασταν;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Το βράδυ που μπήκαν τα τανκς εγώ είμαι στο γραφείο μου Δερβενίων 28, κοντά στο Πολυτεχνείο.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στα Εξάρχεια.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Στα Εξάρχεια.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Περιγράψτε μου, για να το κλείσουμε, εκείνο το βράδυ.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Ναι, εκείνο το βράδυ βγήκα στην παρανομία. Φεύγοντας από το γραφείο μου...

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι ώρα φύγατε;

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

2:00 – 3:00 η ώρα τη νύχτα.

Είναι εκείνες οι ώρες, που έχουν βγει τα τανκς. Για να φτάσω στο σπίτι έφυγα από την Δερβενίων, ανέβηκα ψηλά προς τη Λεωφόρο Αλεξάνδρας από τα στενά προς το γήπεδο του Παναθηναϊκού, πέρασα απέναντι προς την παλαιά σχολή Ευελπίδων τα σημερινά δικαστήρια και κινήθηκα προς την Κυψέλη.

Εκεί συνάντησα τον Μήτσο Παρτσαλίδη και τον Λευτέρη Βουτσά, τους οποίους πήρα στο αυτοκίνητο. Τον Μήτσο Παρτσαλίδη τον άφησα εκεί που ζήτησε ο ίδιος να τον πάω και με τον Λευτέρη Βουτσά εκείνο το βράδυ βγήκαμε στην παρανομία. Την περιγράφει εκείνη τη βραδιά ο Λευτέρης Βουτσάς σε ένα βιβλίο με μαρτυρίες που έχει γράψει ο Λευτέρης Μαυροειδής, από διάφορες προσωπικότητες του ΚΚΕ Εσωτερικού.

Βγήκαμε λοιπόν στην παρανομία μαζί και πήγαμε και κοιμηθήκαμε στρωματσάδα στην Καλλιθέα στον κουνιάδο του. Το πρωί ήρθε στο σπίτι μου η ασφάλεια να με συλλάβει για να με εξορίσει στην Γυάρο πλέον.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Δεν σας βρήκαν.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

Δεν με βρήκαν. Ήταν η παρτίδα εκείνη την οποία στείλανε στη Γυαρο. Το πρωί πήγαν στο σπίτι και του Λευτέρη Βουτσά αλλά δεν τον βρήκαν και αυτόν. Είχαμε δε την τρέλα, επειδή επρόκειτο να έρθει ο Τσαουσέσκου στην Ελλάδα, και ο Λευτέρης Βουτσάς και ο Γιάννης Ρέγκας με ό,τι κίνδυνο εμπεριείχε αυτό πήγαμε στην Πρεσβεία της Ρουμανίας για να υποβάλουμε ως ΚΚΕ Εσωτερικού ένα προφορικό υπόμνημα ότι μην κάνει και έρθει ο Τσαουσέσκου στην Ελλάδα ύστερα από την κήρυξη του στρατιωτικού νόμου.

Εγώ ξαναεμφανίστηκα στη νομιμότητα όταν έγινε η επιστράτευση μετά την εισβολή στην Κύπρο. Γιατί κληρονομήσαμε την τραγωδία της Κύπρου πια. Αυτό ήταν το έγκλημα της Δικτατορίας του Ιωαννίδη. Αυτή αιματόβαψε το νησί και έχουμε 50 χρόνια κατοχής ενός διχασμένου κράτους.

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ναι. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Κος ΡΕΓΚΑΣ:

...και εγώ σας ευχαριστώ θερμά για την συζήτηση που είχαμε.

Είναι μεγάλη η συγκίνησή μου να συνεργαστώ με την κόρη του αγαπημένου μου φίλου Αλέκου Αλαβάνου.
